

F

ictiunea

OPTm

nr. 65, 27 martie 2023
Săptămânal de cultură

Ioana Iana Șerban
locuiește într-o
casă din aripi de
libelulă, cu 365
de camere. Pe
fiecare pervaz ține
o candelă cu ulei
parfumat. Uneori
cinează cu mine.

Zenob

Homoculus sau boala democrației (I)

Andrei Simuț

Mă întreb și azi cum a fost posibil acest spectacol bizar al unor țări cu democrații de tradiție și care, în perioada de după martie 2020, au ajuns să nege, în diferite forme, aproape toate câștigurile acumulate în timp îndelungat în privința valorilor democratice, a drepturilor și libertăților civile. Cum a fost posibil ca, dincolo de scenariul suspect de unitar adoptat de sistemele de guvernare, acestea să nu poată fi sancționate la timp prin votul de blam al mulțimii intelectualilor, organelor de presă, debaterii civice? Mai mult, cum de am putut găsi peste tot o categorie foarte amplă de oameni cărora nu doar că nu le-a repugnat politica restricțiilor, dar s-au și identificat din toată inima cu un anume stil represiv de a-ți reduce la tăcere adversarul, modalitate pe care generația noastră de mileniali (cu atât mai puțin cei de după noi) nu a apucat să o cunoască decât din cărțile de istorie (acele momente când presa, în loc să fie o critică a puterii, devine ea însăși puterea care exclude, pedepsește, anihilează opinia contrară majorității). Nu cred că pot da un răspuns rapid,

dar am constatat că înțeleg altfel anumite lecturi făcute cu puțin timp înainte de începutul marii bulversări social-medicale.[...]

Omul actual, occidental sau est-european, și-a pierdut vigilența de a observa derapajele extra-democratice (cu notabile excepții) sau, altfel formulat, acel instinct critic al neîncrederii față de autoritate și față de discursul dominant (politic și mediatic) pe care omul sovietic și, în general, cetățeanul din comunism l-a dobândit treptat (probabil că procentul cel mai mare de anti-comuniști s-a înregistrat chiar la apusul regimului). Dar azi nu mai suntem dispuși să credem atât de

ușor că alunecarea în afara democrației este cu adevărat posibilă, având credința de nezdruccinat că starea actuală este veșnică și de neclintit. De aici și plictiseala sau chiar deprimarea cetățeanului din țările democratice, care îl fac predispus la fascinația față de stările de excepție, premergătoare totalitarismelor (analizate în acest mod de Agamben, el însuși un intelectual care a ieșit din rând atunci când puțini au făcut-o), fapt extrem de vizibil în primele zile ale decretării globale ale stării de urgență (martie 2020). Satisfacția, contrar spaimelor care au venit ulterior, a fost aceea de a asista la un mare Eveniment,

care să restaureze istoria și să ne extragă din rutina confortului și/sau a depresiei anterioare, fără a fi neapărat și exclusiv o dovadă de cinism (cum considera Bernard Henry-Lévy).

Dar dilema rămâne mai acută atunci când ne gândim la eșantionul îngust al celor de la care avem mari așteptări, intelectualii. Din această sferă au provenit și surprizele (în general neplăcute, cu anumite excepții), mereu vizibile tocmai în situațiile extreme, stările de excepție ale politicului (de fapt dezvăluind îmbolnăvirea societății civice a debaterii), despre care ne putem aduce aminte din *Jurnalul* lui Mihail Sebastian, autor atent la acest fenomen, descriind o serie de reacții bizare ale intelectualilor români de marcă la momentul 1940-1941 și cedării față de hitlerism, acea rinocerizare observată și de Eugen Ionescu: fascinația față de înregimentare, represiune, participare entuziastă la violența politicului sau ideologiei, adoptarea discursului urii și dorința de anatimizare și excludere a unora.

Continuare în versiunea online

AI vs. originalitate

Neil McGregor

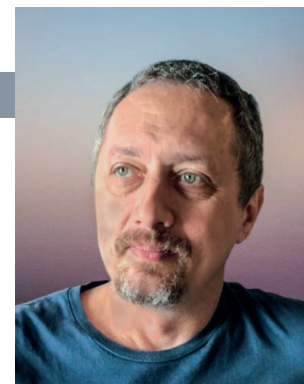
Programele AI nu sunt o noutate, însă în ultima perioadă, aria de răspândire a acestei forme de inteligență creată de om a ajuns până în domeniul literaturii. Cu acces instantaneu la o bază de date uriașă de opere de artă digitalizate, de creații, de modele lingvistice, de limbi moderne sau antice, aceste programe ne șochează prin „originalitatea” creațiilor bazate pe algoritmi bine definiți. Este înspăimântător și în același timp o mană cerească pentru debutanții în literatură, pentru cei care se pot lansa în umbra unui chatbot care caută în oceanul internetului și „creează” pentru ei. Doar că este

o iluzie alimentată nu neapărat de limitările minții umane, ci de capacitatea ei de a discerne între un fals și o operă originală. Aici se oprește inteligența artificială, până aici poate să fascineze, până în momentul în care, la o analiză cât de cât atentă, realizezi lipsa umanului. Din păcate, nu se poate pune problema existenței plagiatului aici; sunt informații culese de pretutindeni, disponibile oricui.

Emoțiile sunt o eroare matematică, dragostea este un rezultat greșit, alegerile pot fi corecte sau greșite și toate sunt atribute ale omului care vede dincolo de 1 și de 0. O mașină virtuală poate compune un roman de succes,

dar nu va transmite o emoție reală cititorului, nu va ști cum să transmită senzația unui miros, să explice de ce zăpada poate fi caldă, iar căldura soarelui îți poate da senzația de frig.

Chatbotii vor evolua în folosul oamenilor, vor ajuta în căutarea mai rapidă a informațiilor și aici depinde doar de noi cum utilizăm această ușurare a sarcinilor, în folosul sau în detrimentul nostru. Trăim într-o lume a vitezei, într-un vortex informațional de nedescris acum o jumătate de secol și deja ne vedem până și creația în pericol. Suntem mici Dumnezeu care aleg să se joace cu tehnologia.

Partea întunecată a acestei inteligențe este că, deși aparent ne ușurează viața, de fapt ne face dependenți de informația pe termen scurt, fără posibilitatea unei sedimentări. Atât timp cât avem totul la dispoziție, la un clic distantă, va dispărea curiozitatea, vom face din ce în ce mai puține analogii, vom lua informația ca atare și o vom transmite la fel.

Premiile Ficțiunea: Florin Chirculescu

Emanuela Ilie

Primul nume la care m-am gândit, imediat, pentru Premiile „Ficțiunii” din 2023 este acela al lui Florin Chirculescu (a.k.a. Sebastian A. Corn ori, dacă vreți, *Împrișnatul de Corn*).

Pentru că, indiferent cum semnează și indiferent ce formulă narativă alege, scriitorul cu pricina (*sic!*) dă efectiv clasă celor mai mulți – de fapt, să o recunosc cinstit, majorității zdrobitoare a prozatorilor debutanți după 1990. Pentru că e puternic, credibil și ideativ atât în concentrate ficționale tip *gothic fantasy*, S.F., *cyberpunk* ș.a.m.d., cât și în corpusuri epice derutant de întinse, înțesate de trimiteri complicate și greu încadrabile generic. Și pentru că a dovedit, cu asupra de măsură, că e capabil să se reinventeze, cu o inteligență de construcție și o versatilitate de stil aproape

incredibile. Neuitând, de-a lungul procesului, să dinamizeze (bineînțeles, cu o ironie sfichiuitoare bine camuflată), și distincțiile mai vechi: între *mainstream* și *de consum*, pe de o parte; între

regional-național-transnațional, pe de altă parte.

Cât despre scepticii de toată mâna (sigur, puteți să adăugați, după plac, acestei sintagme în fond eufemistice orice adjectiv

lucid doriți: aroganți, invidioși, nevindecați, ofuscați etc.), i-aș invita să citească serios, fără prejudecăți păguboase ori așteptări pernicioase, măcar *Să mă tai cu tășul bisturiului tău, scrisă Josephine* (1998), *Imperiul Marelui Graal* (2006), *Adrenergic!* (2009), *Greva păcătoșilor sau apocrifa unui evreu* (2017) ori *Solomonarul. Romanul unei revoluții fără început și sfârșit* (2022) – fiecare, un vârful de lance în felul său, prin tematică, structură și semantică... (meta)ficțională. Eventual, după un scurt excurs teoretic prin bibliografia minimală a conceptului de heteronimie. Și, neapărat, după o scurtă declarație de sănătate & libertate culturală, în care anduranța ignobilă să fie înlocuită de disponibilitatea autentică pentru spectaculosul de cursă lungă, iar efectul de surpriză să fie plasat la loc de cinste.

Stadii

Oana Paler

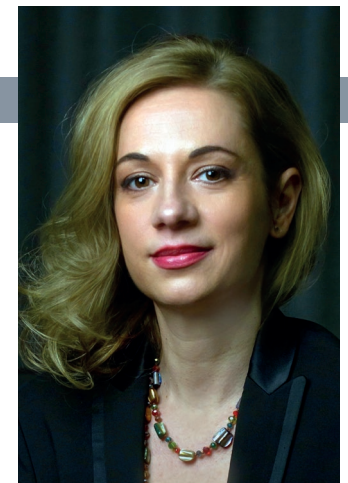
Am visat. Pe bunica o mușcase un câine. În vis m-am trezit fără să-mi pot aminti dacă bunica mai trăiește. Trăiește. Undeva la capătul orașului, încuiată în casă și fără graniță între ieri, azi și mâine. De sub pat se auzeau zgomote înfundate, ca și cum acolo și-ar fi găsit adăpost insecte gigantice care, trezite și ele, se mișcau haotic. Haotic pentru mine. Poate mișcarea lor avea un rost, alt rost.

Apoi m-am trezit iar, copleșit de neputința de a schimba cursul lucrurilor, de indiferența soarelui care răsărise, de mirosul crinilor care se împrăștia în încăperea în care fratele meu zăcea mort într-o cutie de lemn, am înaintat prin soare până la groapă – era o lumină care accentua contururile obiectelor și ale ființelor din jur. Groapă. Mormânt. Totuna. N-am vrut. Viața întotdeauna m-a obligat să fac lucruri pe care nu mi le doream, să fac, să privesc, să simt, să merg.

Trupul mamei se micșorase. Nici asta nu voiam să văd. În hainele negre, părea o pasăre rătăcită, fără aripi. O anomalie. M-am gândit că în curând mă voi micșora și eu și m-a cuprins spaima. Apoi am zărit-o pe Liza. Avea mâinile crispate, dar ochii ei mari și orbi, ca ai vitelor rătăcite pe câmp la crepuscul, mă fixau ca însăși viața de care mă izbeam la fiecare trezire din somn. Mai încolo – unchi și mătuși, nepoți și nepoate, veri și verișoare, cumnați, vecini, preoți. Tata nu venise. Rămăsese acasă și răsfoia, probabil, un album vechi. Chiar așa, oare ce făcea tata? Tatăl meu fără de care eu n-aș fi existat și nici ziua de azi n-ar fi existat, nici amintirea ei viitoare, nici fixarea în timp a amintirii gropii, nici dispariția fixării în timp a amintirii gropii după trecerea noastră, a tuturor.

Mi-a fost întotdeauna greață de prezent. Ca un personaj de carnaval, prezentul mă face să mă holbez la el cu o fascinație stupidă

și să uit că sub hainele hazlii sunt oase. Prezentul nu e nimic. Clipa de-acum. Săracă. Bogată. Ridicolă. Irepetabilă. Încântătoare. Sordidă. Extatică. Ușoară. Greoaie. Acum înaintez forțat prin mulțime în timp ce mirosul crinilor îmi străluie în nări. Acum mă duc spre cutia de lemn ca să-mi iau adio. Acum știu că înăuntru e fratele meu. Acum nu mai simt decât că sunt o mașinărie din carne și oase. Acum aș fugi. Acum îmi dau seama că acesta nu este prezentul, deși este, pentru că altceva n-ar avea ce să fie. E suma tuturor lucrurilor care au fost și care vor fi, adunate laolaltă fără a putea fi pătrunse, carnaval și oase. Aș vrea să lipsesc din prezentul meu, dar prezentul se ține după mine, ca o boală deja răspândită în celule, celule canceroase, de neîndepărtat, care fac ce vor până devin totuna cu trupul. Soarele n-are cancer. Soarele n-are prezent. Nu putem înțelege niciodată prezentul, nu putem înțelege și trăi în

același timp, cele două se exclud, sunt incompatibile.

Pe chipul celei care ar fi trebuit să-i devină soție fratelui meu încremenise stuporea. Prezentul ei era golit, ca la o tablă de șah de pe care dispăruseră deodată toate piesele. Poate că se simțea și ea aruncată la gunoii de un univers stăpânit de nepăsare, scuipată afară, născută fără rost sau sub o zodie nefastă.

(roman în lucru)

Continuare în versiunea online

Doina Ruști: ochi de zenob, șalvari plutitori

A consemnat Bianca Zbarcea alias Zenob

Astăzi mi-a venit rândul să fiu Zenob, fără să știu prea multe despre el. De aceea, în calitate de Zenob, am hotărât să-i iau un interviu Doinei Ruști, mai mult ca s-o întreb cine e individul.

E o ființă de spumă, înrudită cu altele la fel, cu Zogru ori cu Năltărogu, umbră a fanteziei, dar una de împrumut: oricine poate fi zenob la un moment dat – observi că scriu cu literă mică! – pentru că acest personaj denumeste și o categorie de alții ca el, niște holbați, niște eterici, selenari și siluete de ceață, legate de timpul amiezii – în fine, niște zenobi, exact cum ești tu acum!

Ca zenob, vă întreb, ce pantofi purtați în luna aprilie?

De regulă, luna asta cere pantofi cu toc, dar cum eu nu prea mai port, am ales niște catalige, platforme, care-mi dau sentimentul că voi zbura, nu peste mult.

Ce culoare?

O culoare zenobiană, numărul 20

E ceva de prin vreun vis, cu siguranță. Ce visați acum? De fapt, pe cine visați?

Îl visez pe Depravat, un tip cu ciorăpiori de un roșu cardinal, aventurier, misterios, ochi verzi.

Cum de-a intrat în visele dumneavoastră, de ce-l visați?

Pentru că mi-a lăsat moștenire 17 reguli ale dezmățului, pe care eu le-am repovestit. Dar la fiecare pagină am avut în minte efortul unei femei pe nume Eleni. Despre ea merită să-ți povestesc: această femeie, tânără și cititoare înrăită, a aflat despre neînchipuitele calități ale Depravatului, un străin care locuia în cartierul Gorgani, de pe lângă Cișmigiu. Circulau despre el multe zvonuri, mai ales c-ar fi fost un amant legendar. Orice femeie care petrecea o noapte de dragoste cu Depravatul căpăta o aură, un *ceva* fascinant – devenea marcă înregistrată. Eleni reușește să afle cu greu cum putea să ajungă la el. Ca să intre pe listă, plătește un galben și face pregătiri cosmetice și vestimentare timp de o lună. Dar în noaptea mult așteptată are loc o întâmplare de nepovestit, iar Eleni primește o carte în locul unei nopți de iubire. De aceea visez la acest Depravat, pentru că în esența lui se află o femeie care a sperat în iubire și s-a ales cu o carte...

Să înțeleg că e vorba despre un fel de carte de legi, un cod...?

Cam așa. O carte cu 17 reguli. Să nu-mi ceri să ți le spun!

Totuși, măcar una-două, cât să-mi fac o idee...

Ei, bine, Bianca-Zenob, una dintre reguli este că dacă ai fost prins asupra faptului, e mai bine să-ți pui cenușă în cap! Oricum e calea cea mai simplă. Dar asta nu înseamnă să mergi cu sinceritatea până în pânzele albe... Recunoști sumar și atât.

Sunt în cartea dumneavoastră personaje prinse asupra faptului?

Sunt câteva.

Câteva dintre cele 52 de povestiri... Se leagă toate acestea de Depravatul despre care ați povestit?

El este cel care le-a notat, i le-a dat lui Eleni, care le-a dat și ea mai departe. Cred c-au circulat prin tot Bucureștiul până când au ajuns la mine, într-o zi de toamnă a anului trecut: mă plimbam prin Cișmigiu, fără treabă, ca la un moment dat să văd pe-o bancă un caiet frunzărit, trecut prin multe, cusut la cotor cu sfoară groasă. Și-am știut imediat că era pentru mine, mai ales că deasupra, peste Lacul lui Dura, pluteau șalvarii marelui depravat, care-a locuit,

peste drum, la Gorgan, pe actuala stradă a Silfidelor...

Gorganul ăsta apare și în alt roman al dumneavoastră, *Homeri*. Din câte știu chiar a existat... Vorbiți-mi puțin despre el...

Gorganul mai există și astăzi, pe el e ridicată Biserica Sf. Ilie Gorgani. Au existat chiar mai multe astfel de coline pe o zonă întinsă, de la Cișmigiu spre Cotroceni, din care cauză cartierul se numea Gorgani. Avea multe mahalale, iar cea din jurul Gorganului mare era cea mai cunoscută. Aici, lângă o baltă astăzi dispărută, se petrece acțiunea din *Homeri* și tot aici a locuit un timp scurt Depravatul, de la care avem 17 reguli de care e bine să ții cont, dacă vrei să nu ajungi un simplu petrecăreț, ci un rafinat al dezmățului.

Vă mai întreb un singur lucru: Depravatul ăsta e acum bărbatul numărul 1 din viața dumneavoastră?

Să nu exagerăm! Locul ăla e pentru Bela, soțul meu. De 23 de ani suntem împreună într-un balcon, care plutește prin București, mai ales duminică, dacă treci pe Calea Moșilor, este imposibil să nu-l vezi, balcon din ochișori de zenob.

Depravatul e la locul lui, adică pe scenă.

Un Casanova în postmodernitate

Mihai Ene

Profesor universitar specializat în filosofia imaginărilor, Ionel Bușe (n. 1958) a publicat mai multe volume de studii și eseuri în limbile română și franceză, dar și de proză (*Ultima vară cu Eniko*, 2010) și dramaturgie (*Bătrânul și eutanasierul*, 2018). Primul său roman, *Femei de iasomie*, reia unele dintre obsesiile auctoriale deja prezente în nuvele și dramaturgie, precum erosul, bătrânețea, raportul dintre ideal și realitate, cât și cel dintre rațiune și instinctualitate.

Gândirea umană și-a construit viziunea asupra lumii pe o serie de opoziții binare pe care le-a rafinat de-a lungul istoriei sale: masculin-feminin, rațiune-sentiment, natură-cultură, cu derivata sa natural-artificial etc.

Între aceste opoziții este prins și eroul central al romanului *Femei de iasomie*, un Casanova postmodern, care, în ciuda aparenței sale libertine, nu se poate lăsa purtat de instinctul pur tocmai din cauza unei cogitații infinite asupra propriei condiții și a aspectelor celor mai banale sau, dimpotrivă,

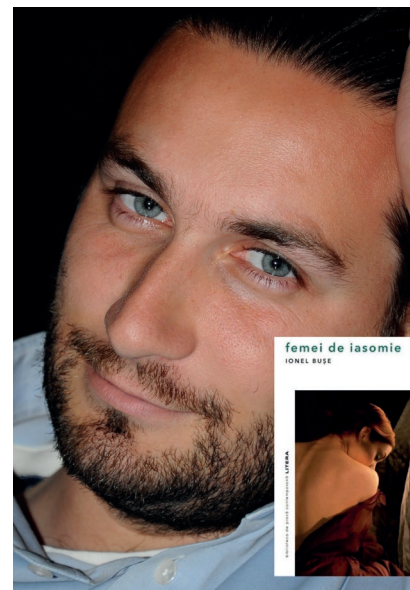
stranii ale realității. În cele din urmă, Orlando – Figaro, ambele nume simbolice pentru dualitatea personajului, așa cum se ipostazioază el însuși, combinație de cavaler medieval și descurcăreț abil și înamorat. El afirmă prin sine încă o opoziție fundamentală a istoriei civilizației, aceea dintre ideal și realitate, dintre confecționarea fantasmatică a unui model – de viață, de sine, erotic etc. – și concretul de multe ori precar sau chiar abject (cum apare, de exemplu, în capitolul *Jocuri cu măști*). De altfel, Emanuel Pirandeli, alias Anamnesius, cărturarul ajuns la senectute, este un alter ego al lui Orlando, prins și el între aceleași capcane ale realității.

Autorul nu-și menajează personajele, le expune în ipostazele cele mai intime și inconfortabile, le dezvăluie gândurile și trăirile pe care, în mod obișnuit, condiționați de morala epocii în care trăiesc, ar fi fost probabil tentați să le ascundă. Lumea este însă mult mai complexă decât pare, atunci când dai la o parte vâlul ipocriziei sociale, impus de jocul cotidian cu

măști. Și aici romanul punctează încă o tensiune binară, aceea dintre mască și chip, dintre aparență și esență, dintre cel care ești și cel care ești dispus să te arăți sau cel care vrei să devii. Uneori, masca este atât de bine încorporată, încât devine propriul chip, iar rolul asumat se transformă în destin.

Romanul *Femei de iasomie* are și o componentă intertextuală, personajul, ca orice intelectual aspirant, nu se poate abține să nu analizeze, să nu circumscrie cultural aproape orice experiență sau idee, cu diverse trimiteri la autori, lucrări, teorii, toate însă tratate în final de vocea narativă ca simple sofisme sau digresiuni. Aici conflictul este între gravitatea culturii clasice, care am impune și norma cadrele existenței – de aici încercarea de recuperare culturală, orele de greacă veche, consultarea scrierilor Antichității etc. – și atitudinea relaxată, postmodernă, vizavi de această experiență culturală, dar și ontologică.

Rămâne ca cititorul să-și descopere propriile atitudini, concepții, fantezii, dar și angoase,

prejudecăți sau limite în relație cu realitatea și cu sinele, și pe care acest roman le provoacă permanent.

Ioanel Bușe,
Femei de iasomie,
bpc, Litera, 2022

Continuare în versiunea online

Visează ChatGPT oi electrice?

Mihai Bălăceanu

Acapararea puterii și replierea conștiinței umane de către Inteligența Artificială reprezintă teme predilecte ale literaturii și cinematografiei science-fiction. Romanul lui Philip K. Dick la care am făcut trimitere în titlul articolului, cu încă și mai celebra sa ecranizare – *Blade Runner* – e doar un exemplu care îmi vine în minte.

O chestiune stringentă cu severe implicații etice care are loc în prezent este folosirea software-ului ChatGPT în mediul academic. Dată fiind înclinația anumitor studenți cu alergie la seriozitate și muncă cinstită de a trișa, de a fenta sistemul și a de o lua mereu pe scurtături, ChatGPT, odată încăput pe mâinile

acestor loaze (viitorii conducători ai patriei), devine un veritabil peștișor de aur. Duse sunt vremurile plagiatelor clasice! Acum, în doar câteva momente, un roboțel îți poate scrie, la comandă, un eseu întreg. Până la lucrări de licență și teze de doctorat ieșite din „condeiul” ChatGPT-ului nu mai e decât un pas.

Ca să explic în detaliu ce simt în raport cu utilizarea programului ChatGPT în literatură (și implicațiile acestei utilizări pe termen mediu și lung) vreau să aduc în discuție intervenția polemică din 2019 a lui Nick Cave – un cantautor pe care îl stimez enorm – pe marginea cărții lui Yuval Noah Harari, *21 Lessons for the 21st Century*. În

carte, Harari argumentează că, în viitor, Inteligența Artificială va fi capabilă să scaneze mintea unei persoane și să compună un cântec perfect adaptat la nevoile emoționale ale persoanei respective, fie că e vorba de melancolie și tristețe, fie de bucurie și entuziasm.

Iar cântecul compus de AI va fi, practic, imposibil de diferențiat de unul creat de un compozitor sau de un producător muzical. Nick Cave dă replica și spune că, din punct de vedere tehnic, da, Inteligența Artificială va fi în stare să compună o melodie la fel de grozavă ca *Smells Like Teen Spirit* de Nirvana, de pildă. Însă toată angoasa adolescenței, toată furia și frustrările reprimite, precum și lupta cu propriii demoni ai lui Kurt Cobain (luptă pe care a pierdut-o în cele din urmă, dar asta-i altă poveste) transcend muzica și sunt, esențialmente, umane, în consecință, se vor pierde, fiindcă nu pot fi reproduse de niciun AI.

Continuare în versiunea online

Un roman poetic

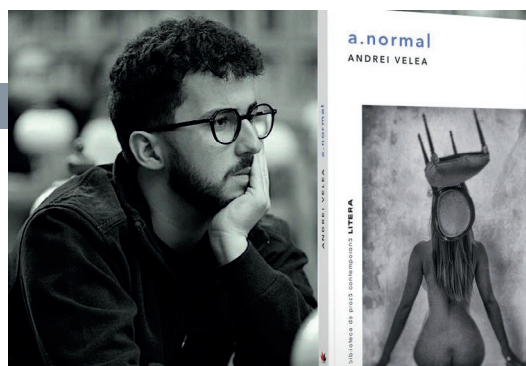
Ciprian Handru

Cu o activitate literară și culturală eclectică, Andrei Velea a publicat în anul 2022 romanul *a.normal*, în colecția Biblioteca de Proză Contemporană (LITERA), coordonată de Doina Ruști. Continuare a primului roman, *#Agora*, cea mai recentă carte ne dezvăluie acum povestea Mădălinei și a lui Bogdan tocmai de când relația lor a intrat pe o cale fără de întoarcere – cea a divorțului.

La nivel compozițional, *a.normal* este construit din trei părți și un epilog, scris într-un stil confesiv. Pe scurt, prima parte este vocea lui Bogdan care trăiește finalul mariajului. Totodată, e partea cea mai bogată în reflexii și meditații filosofice. Urmează, în partea a doua, surprinzător, nu vocea Mădălinei, poate cum ne-am fi așteptat, ci vocea Danielei, a amantei; simbolic, relația extraconjugală a readus-o la redescoperirea feminității. De subliniat, mariajul Danielei se sondează tot cu un divorț. A treia parte, dar și cea mai distinctă, este un dialog, o

întâlnire dintre Daniela și un prieten, Sebastian, care își povestește viața „aventuroasă”. O întâlnire revelatoare și pentru protagonistă, întrucât în *epilog* se regăsește cu Bogdan într-o partidă de amor „ca pe vremuri”. În acest melanj, se demască o umanitate fragilă, sensibilă, în termenii unui realism dur, crud. De ce? Scriitorul alege să descrie partea întunecată dintr-o relație de cuplu. Altfel spus, surprinde personajele într-o tensiune radicală, care trec destul de repede de la o extremă la alta. Totodată, și componenta gnoseologică primește o importanță majoră, întrucât se evidențiază numeroase meditații despre sinele inexistent, despre budism, despre sinele-nucleu al psihologiei în general, dar și despre sinele / eul fluid al lui Carl Rogers, preluat de la Kierkegaard etc. [...]

Iată, principalele mijloace de a avea acces la acest deziderat sunt identificate în știință și în tehnologie. Însă, așa cum bine remarcă Laurențiu-Ciprian Tudor în *Prefață*, „formula e mai degrabă de tipul „deja și nu încă”, toate aceste

proiecții ale dorinței autorului (el însuși inginer de software) fiind chiar azi în pregătire”. Această formulă se aplică și asupra postumanismului când vine vorba de discuțiile despre „feminismul eclectic”, dar și despre problemele legate de identitate, de sexualitate, de context sau de politică și de putere. Sigur, mizele romanului vor fi altele, de aceea și predilecția autorului pentru această formulă – „deja și nu încă”.

Tot în această direcție, aș reține și incipitul romanului: „Așa se încheie. Nu e ca la raftul de beletristică. Totul e-n cabinetul notarial de pe strada principală. Totul e tehnic, totul e juridic”. Andrei Velea reușește să sintetizeze și să diferențieze pe parcursul romanului triada: dragoste – instituția

căsătoriei – stat. Autorul, cred eu, devolează un „caz” comun de iubire, apoi de divorț, printr-o grilă de interpretare setată ca o teză bine definită încă de la început: „totul e tehnic și totul e juridic”. În această „atmosferă de tehnicitate”, și personajele vor suferi mutații / modificări la nivel psihic, social, afectiv, așa cum paginile textului relevă.

Romanul *a.normal* se definește, prin urmare, printr-un caracter eclectic atât la nivel tematic, cât și la nivel compozițional. Poetică pe alocuri, cartea lui Andrei Velea este o mostră bine scrisă despre fuziunea dintre stiluri și tematici, racordate la cotidianul imediat și la prezentul extrem-contemporan.

Continuare în versiunea online

Melancolie și vis mistic

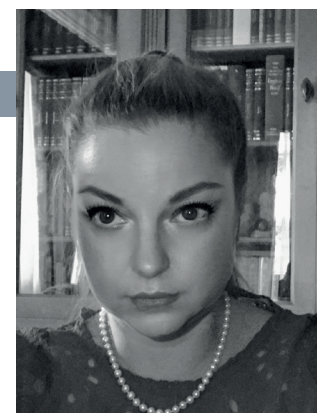
Iulia Micu Simuț

Pornind de la literatura romanticilor, și mai ales de la opera lui Novalis, ale cărui scrieri îi sunt foarte apropiate și cărora, de-a lungul carierei sale științifice, le-a dedicat numeroase studii, fără să-l uite, însă, nici pe Friedrich Schlegel sau pe Friedrich Schleiermacher, profesorul clujean Vasile Voia face în cartea *Religia în epoca Romantică. Un imaginar al Absolutului* un efort titanice și romantic deopotrivă, de a purta un dialog cu gândirea artistică, teologică și filosofică a vremii, cu universul fantastic și mitologic, în același timp pășind cu prudență pe teritoriul tematic (stoffgeschichte), al terminologiei și al cronologiei epocii. Astfel, adesea sub influența ideilor filosofului francez și kierkegaardian Georges Gusdorf, și, în același

timp, postulând hegelian simbioza dintre domeniile fundamentale ale spiritului (filosofie, artă, religie), volumul se construiește mai degrabă ca o viziune asupra sufletului romantic, discutând una dintre coordonatele esențiale ale romantismului, și anume, subiectivitatea, – inerentă condiție și consecință a morfologiei artistice, a procesului creator, și, mai ales ca fragment, *pars pro toto*, – surprinsă în sensibila ei relație cu absolutul, cu sublimul, cu infinitul ori cu transcendentul, și reflectată în permanenta oglindire dintre micro și macro-univers sau măcinată de aspirația spre o totalitate concretizată în imaginea unei Arte Totale (idee definită și intens vehiculată de către estetica wagneriană).

Imaginea de pe copertă, semnată de pictorul romantic Caspar

David Friedrich – autorul celebrelor figuri întoarse cu spatele spre privitor („rückenfigur”) –, înfățișează un profil masculin, întunecat și însingurat, așezat melancolic în rama desenată de ogiva Mănăstirii Oybin, în ruină. Tabloul, intitulat *Visătorul*, ne poartă cu gândul spre studiul de referință dedicat esteticii romantice semnat de Albert Béguin și intitulat *Sufletul romantic și visul*, în timp ce toată această tensiune dintre natura umană solitară și natura sălbatică și ofensivă a peisajului nu este altceva decât o strălucită metaforă a condiției umane. Iată că avem de-a face cu un volum consistent și de neratat, care prin abordarea sa interdisciplinară și inedită, pornind dinspre literatură spre filosofie și religie, mai exact spre o filosofie a culturii, completează în mod fericit studiile

despre epoca romantică întreprinse la noi. Cu alte cuvinte, *Religia în epoca romantică. Un imaginar al Absolutului* este o carte care nu ar trebui să lipsească din biblioteca și din bibliografia oricărui cititor îndrăgostit de romantism.

Vasile Voia,
Religia în epoca Romantică. Un imaginar al Absolutului,
Editura Școala Ardeleană, 2022.

Un collier imperial m-a învățat să fac lămpi

Daniela Brown

Pe mine m-a învățat un collier imperial să fac lămpi. Să dau culoare luminii! M-a provocat teribil, spre binele meu, mi-am dat seama mai apoi!

Era un câine imens, cu coamă albă și blană roșcată. Ceva între leu și vulpe, cu calități intelectuale din ambele specii. Adeseori a încercat, prin mișcarea semnificativă din mustăți, priviri fixe, simbolistica cozii sau mârâieli în diverse și misterioase trepte sonice, să îmi transmită mesaje ancestral-înțelepte (din lumea celor cari nu cuvântă, dar latră

inteligent). Uneori a reușit, cum s-a întâmplat cu lămpile. A fost cam așa:

Într-o zi alene de vară, sare deodată cu etichete din față pe noptieră, pretinzând feroce că aleargă după o muscă. Nu exista picior de muscă în casă, să știți! Lovește lămpuța mea favorită, imitație Gallé, made in China, și face țândări abajurului. După dezastru, mă privește mândră (da, patrupelele era o domniță collier), înfruntându-mi supărarea. Dialogăm aprig din ochi și, după un timp, atinge ușor cu

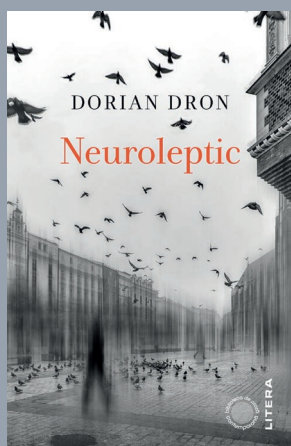
laba suportul de cană aflat tot pe noptieră. Suportul era o felie de agat cu irizări verzi-albastrii, pe care obișnuiam să așez paharele sau căni la marginea patului. Insistă în mișcare. Iau în mână agatul, aproape opac, și îl pun în lumina lămpii cheală, fără abajur, ca să descopăr ce o preocupă așa de mult pe interlocutoarea mea.

Și atunci răspunsul veni ca o explozie: piatra căpăta deodată viață, deveni translucidă cu apele de culori strălucitoare, verzi, turcoaz, oliv, acvamarin, smarald, către galben, către albastru, și iar

de la început, dacă o mișcai în lumină. Era cu totul și cu totul o altă felie de piatră! Și, posibil, o altă lămpă, mi-am zis. Cu abajur din agate grele, multicolore, ornate pe la colțuri cu frunze transparente.

De acolo am plecat, de la câinușul meu, care m-a învățat să colorez cu drag lumina!

Literatură contemporană, la Litera

Neuroleptic
(roman)
de Dorian Dron

Poveste de dragoste halucinantă, construită ca un puzzle, în jurul unei enigmatice fete cu tricou galben, romanul aduce o viziune proaspătă și o poveste bine scrisă despre un personaj care trebuie să scape de acuzații prin dezlegarea unor întâmplări încurcate. Talentul scriitorului este acela de a face trecerile atât de line, încât nu mai știi dacă ești într-un text sau într-o scenă mișcată, decupată dintr-un film.

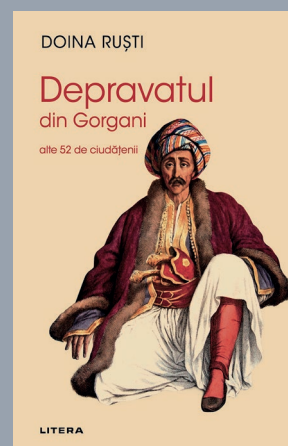
Cristina Bogdan

Hoțul din Curtea Miracolelor
(roman)
de Adrian Majuru

Microromanul are la bază o biografie reală, ficționalizată în linia teoriilor și viziunilor de antropolog ale autorului, referitoare la periferie și la destinul celui născut la marginea urbei. „Adrian Majuru e un autor foarte special care construiește un mod convingător de a citi istoria și orașul.”

Cătălin D. Constantin

Depravatul din Gorgani.
Alte 52 de ciudățenii
(proză scurtă)
de Doina Ruști

Povestiri dintr-o lume halucinantă, cu o geografie insolită, pe care Doina Ruști a plasat-o în secolul al 18-lea, dând naștere unui adevărat fanariot-cult în literatura de azi. *Depravatul din Gorgani* vine în continuarea volumului de povestiri *Ciudățenii amoroase din Bucureștii fanariot*. „Iubiri imposibile, scrise cu talentu-i binecunoscut, ridică perdeaua de pe o lume surprinzătoare.”

Eugen Negrici

Episod

Daniel Antohe

Efluvii ale aceluiași parfum – vaporizat de unde? – străbăteau întreaga sală, aneantizând mirosul de transpirație emanat de trupurile celor care se produceau la aparate.

Flaviu Sebastian Sirbu număra a treia rundă de abdomene pe stîngia înclinată, cu etichetele picioarelor fixate sub opritoarele cu burete din capătul de sus al dispozitivului de culturism. Ori de câte ori termina o cursă și expira, putea să o vadă din capul oaselor pe încasatoarea de la ghișeu înalt de lemn din stînga intrării. Fata, înaltă și subțire, avea și ea abonament și, de trei ori pe săptămână, practica rutina de menținere a tonusului corporal. În ultimele săptămâni, se întâmplase să schimbe câteva vorbe cu Flaviu, cu un zâmbet ca o invitație, ceea ce nu putuse avea drept rezultat în mintea tănărului decât gândul lubric – să încerce?

Tocmai își puneia viața în ordine pentru mult timp: „acum debutăm în vîrsta adultă activă”, răsese cu prietenii la masa unei terase. Și

planul general de viață prevedea imperios ce avea de făcut: după ce avea să termine și ultima sesiune și să susțină teza de licență, își fixase un singur obiectiv major: să câștige bani, pornind de la un van Volvo alb și poziția de agent de vânzări pentru Macro Cosmetics, multinațională.

„Ăsta e drumul întregii mele generații, cel puțin pentru cei care nu vor să plece din țară – slujbași la companie.” Apoi se gândea că nici tinerii occidentali nu aveau șansa unor trasee mai pitorești. Urma să aibă un salariu, să plătească rate pentru un apartament și, ținând cont de natura vieții în general și a femeilor în particular, putea prevedea că, până la urmă, avea să facă un cămin cu prietena lui de trei ani de zile, Adriana Baciuc.

Era o relație de cuplu sinusoidală, ca multe altele: ultima oară o lăsase baltă el, după ce ieșise în oraș cu două luni în urmă cu câteva colege și una dintre ele i se așezase în poală în club și ea se răz bunase sărutându-se cu un DJ într-un alt club. Aruncându-și prosopul după gât, întâlne din nou privirea responsabilului de la ghișeu. Poate chiar ar fi trebuit să încerce. [...]

În seara aceea, luă primul contact cu Evelina Tundrea.

Evelina îi zâmbi și, de atunci, ori de câte ori cei doi eroi se nimeau pe carpeta sălii în aceleași zile, la aceleași ore, se salutau.

Martor, din tocul ușii de la intrare, al scurtului schimb de replici, Cristian Fodor, născut și crescut în același cvartal al cartierului sudic al urbei, îi făcu un semn prin care îi dădea de înțeles că îl aștepta la ieșire și apoi aruncă o vorbă care, cu stringența unui impuls electric, îi trezi lui Flaviu dorința:

— Nu e rea deloc milfa...

În seara aceea, printr-o coincidență, atât Flaviu, cât și

Evelina Tundrea au luat parte la câte o manifestare de viață socială: el ieșea în oraș cu câțiva prieteni, iar ea făcea întocmai același lucru cu o singură prietenă. [...]

Urcă scările și o găsi fierbându-și cafea în oficiu. La prima privire, Flaviu avu senzația că prietena lui se îngrășase. În orice caz, Adriana Baciuc era tot simpatică, o fată mărunțică, de treabă, cu ochelari și cu o alună deasupra buzei de sus. Flaviu glumi și încercă să o ia în brațe. Tănăra se opuse, dar acceptă să îi toarne și lui niște cafea. Se așezară la masa de lemn din hol și, peste zece minute, erau din nou un cuplu.

Rămase o clipă nehotărât, scanând întreaga sală și la triunghiul pentru triceps o zări din nou pe Evelina Tundrea, cu fața cufundată în prosop. Pentru o clipă, îl rețină o timiditate veche și tocmai de aceea își spuse „de ce nu?” și se îndreptă către ea.

Continuare în versiunea online

Căderea din Neant

Alina Nicolae

Era întuneric, nu se vedea și nici nu se auzea nimic. Mă aflam în neant până când am reușit să aud pe cineva pășind pe mulci.

Sunt singură, mi-am spus mie însămi și am încercat să deschid ochii.

Nu am văzut nimic altceva în jurul meu decât mulci, copacii ce se aflau deasupra mea și lumina care se strecura ușor printre aceștia. M-am întrebat unde mă aflam, nu mai fusesem niciodată într-un asemenea loc. Oare mă aflam în sălbăticie? Dar nu era nimeni împrejurul meu. Și nici ciripitul păsărilor, urletele lupilor, răgetele leilor sau oamenii vorbind nu se puteau auzi.

Eram doar eu, în mijlocul pustietății. M-am ridicat, confuză și dezolată. Am observat că purtam o rochie elegantă. Nu am adormit purtând asta.

— E cineva aici? am strigat cu o voce răgușită. Ochii mei au continuat să caute apă.

Am mai strigat încă o dată. Nimeni nu mi-a răspuns. Mi-am înghițit saliva cu groază în suflet și am început să merg spre soare, în speranța că voi ajunge să dau de niște oameni. Acum copacii arătau diferit. Cu toții păreau foarte bătrâni și voluminoși, cu frunze uriașe.

Mă află într-o drumeție? Este vreo glumă? Am auzit pașii cuiva înainte să mă trezesc.

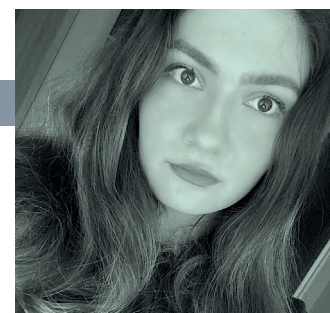
Continuam să-mi pun întrebări și am început să tot merg. Mănile îmi tot tremurau, fiind pline de transpirație. Singurul sunet pe care îl puteam auzi era foșnetul frunzelor când mergeam. Sau nu era?

M-am oprit pentru o clipă și am putut să aud pe cineva mergând. Sunetul pașilor s-a oprit. M-am

uitat în jur temându-mă că sunt urmărită.

Am întrebat dacă era cineva acolo, însă tot ce se putea auzi era cântecul greierilor. Am continuat să merg și am putut auzi din nou pașii care mă urmăreau. Am continuat să grăbesc pasul, am sprintat și am alergat pentru viața mea înotând printre frunze mari și uscate. Vântul mi-a trecut prin lobul urechilor în timpul strădaniei, ca o briză de aer astfel provocându-mi astfel un fior pe dinăuntru.

Picioarele mele se strecurau printre frunze și apoi în văzduh. Copacii deveneau din ce în ce mai mari și mai lați. Soarele s-a ascuns după frunzele copacilor. Liniștea de care fugisem o lăsasem în urmă. După puțin timp, am putut auzi oameni vorbind și unii dintre ei chiar chicotind. Eram în apropierea unui loc sigur?

M-am uitat în jos și am putut vedea o creangă de copac căzută. Am încercat să mă opresc, dar nu am reușit și am sfârșit prin a mă prăbuși. M-am întors în neant, de data aceasta mi s-a părut că a durat mai mult. Poate chiar ani de zile.

M-am trezit slăbită, cu picioarele tremurând și cu mâinile pline de sânge. Probabil că m-am lovit cu capul de ceva. Mă simțeam amețită, totul în jurul meu se învârtea ca într-un dans. Chicotelile încă erau acolo. Am reușit să mă târăsc înainte, șchiopătând spre singura speranță pe care o mai aveam.

Continuare în versiunea online

Serial literar: Inscripții pe tricou

Ioana Miron

Cu timpul ajungem să tragem tare de noi, mai ales când cineva pleacă. Ajungeam aiurea, prin cartiere mărginașe, prost luminate, cartiere apatice, cafenele de prost gust. Ceva trebuia schimbat. Poziția lui, dreaptă și pală, apărea constant, ca o imagine de pe un film vechi, ușor blurată.

Pentru orice există mai tot timpul cineva care a scris ceva.

Despre asta.

Despre altceva.

Despre similarități apăsătoare.

La el acasă am descoperit cumva că eram asemănători în multe.

M-am simțit acasă, m-am instalat ușor.

Era un fel de ideal. Într-o sâmbătă seară, când ne uitam la un film, M. mi-a propus să plecăm undeva în lume. Ne-am decis rapid. M-a îmbrățișat foarte sigur. Se simțea bine.

Soarele târziu s-a strecurat din capul norului care mai umbra din când în când amiezile până în zona albastră rămasă liberă a cerului. Spectrele curcubeului după ușoara răfuială ne amețeau ochii oboșiți de nesomn. Există unii oameni care trebuie să se prăbușească într-un fotoliu după o zi întragă de activități, unii nu pot

să treacă fără pauze constante de țigară, există cei care au nevoie de reasigurare constantă, de aplauzele mulțimii și există unii ca noi, care viețuim în bula socială ca într-o cochilie, iar seara, după ce terminam cu atribuțiile noastre, ne (re)deschideam către noi. Doar că unii oameni sunt capabili să-și regenereze bateriile în parfumul iasomei, sau cu o adiere caldă de ceai, sau în sunetul oamenilor pe care-i auzi întâmplător, care râd, sau simt intens clipele dinaintea furtunii: și M. era o astfel de persoană.

Continuare în versiunea online

Poveste de Crăciun

Ramona Jitaru

La prima bătaie metalică a clopotului, oamenii din toată casa își lasă treaba, conțenesc cearta (pe care or s-o reia ori de câte ori o impune situația), sfârșesc repede ce făceau. Că misiunea ceangăului catolic e clară. Trebuie să meargă la liturghie, iar de la prima serie de clopote mai au fix jumătate de oră să ajungă cuminiți în băncuțe, unde li se va încălzi inima și unde le vor degera extremitățile, unde vocea sever-plângăcioasă a parohului va sfredeli aerul înțepenit de ger și unde corul, dublat de o orgă dezacordată și stridentă, va înălța cântări la Domnul.

Și-a mai înjurat o dată nevesta, de data asta cu voce mai stinsă, că oricum nu-și amintea clar care e acum pricina de dezbinare. Tot drumul până aici a fost supărat. Poate s-a contaminat de la babele smerite care-și uitau vârsta gonind către liturghie. Poate-l deranja că nevasta lui nu-i în cârd. Poate îl enerva compania cojilor de semințe scuipate în noroaie de gurile care, plecate de-acasă din vreme, căutau vorbă și nou-tăți. Sau poate, cumva, îl atinsese vreun fior inexplicabil, de tipul celui pe care-l mai simțise odată,

demult, la o spovedanie, când popa îl certase și-i amintise că o să moară, că o să-l roadă viermii, că n-o să-l plângă nimeni dacă o mai bate și le bea copiilor alocația. De parcă atunci asta o să-l intereseze pe el, dacă mai e cineva să-l plângă sau dacă din alocație ar fi putut face altele. Sigur că ar fi putut face altele. Sigur că poate fi și bine, dacă n-ar fi rău. Mina de supărare îi sare însă imediat ce vede agățată de gard o bicicletă și recunoaște crupa calului care tocmai trăsesse o căruță în șanț. Și

calul, și bicicleta asta ruginită, și picioarele lui știu singure drumul și către crâșmă, și înapoi, acasă.

Înveselit de imaginea calului chemat în șanț cu tot cu căruță de niște rădăcini înghețate, începu să-l suduie pe-al lui Căpitanu. Că de ce, adică, să vii tu două ulițe cu căruța, în loc să vii pe jos, că doar nu te-o aruncat Dumnezeu pe Blăjoia, să cobori trei dealuri până-n birt. Așa-i când omu-i prost, n-ai ce-i face, când îi prost de fudul sau când numai vrea să-i facă publicitate calului, că oricum

o să-l vândă și pe ăsta, după ce termină de cărat de la pădure. Cară Căpitanu de la pădure, cară și fiusu, nu-i babă-n sat să nu-i fi adus lemne, că lucrează cu pădurarul la marcare și știu ei cum să facă să meargă treburile. Îi prost și fudul, dar are mână largă, nu-i cu arici la buzunare ca Butelie-calicu. Și-i place vorba, și lui îi dă pe caiet că de la el scoate cârciumarul banii, așa că-l îndeamnă să bea și să dea și altora, și Căpitanu râde încântat și plătește sticla întregă, nu cu suta, când te fură. Și pune sticla pe tejghea, mai sus decât masa, și toți o văd că-i acolo și știu că iar îi rost de băut. Și-i place și muzica lui Căpitanu, bea și ascultă ce hâjăie la radio, și atunci lumea nu-l iscodește la vorbă, fiecare se uită-n paharul lui și pace bună. Uite, de-asta, fă, nevestă, crucea mă-tii, de asta-i mai bine la crâșmă. Nu te turuie nimeni, dacă n-ai chef. Poți să stai cât vrei, fără să scoți o vorbă. Stai, bei, fumezi.

Peste sat ninge liniștit. Înămurirea de nea, rece, e spartă la răstimpuri de câte un câine care bate în depărtări și căruia îi răspund alte și alte lătrături.

Continuare în versiunea online

Răsfoind filele unui joc video. LitRPG, o nouă experiență de lectură

Andreea Stahie

Popularitatea jocurilor video a crescut considerabil în ultimii ani, mai ales în contextul pandemiei care a dus la creșterea interesului pentru mediile virtuale ca forme de divertisment în timpul carantinei. Dintr-un raport al Romanian Game Developers Association aflăm că numai în anul 2020, 7,9 milioane de români au preferat jocurile video ca principală formă de divertisment. În plus, din ce în ce mai multe medii încearcă să integreze și să utilizeze jocurile video pentru a satisface noile preferințe ale consumatorilor, cel mai relevant exemplu din ultima perioadă fiind adaptarea jocului *The Last of Us* în serialul cu același nume de pe platforma HBO.

Adaptarea și transferul elementelor narative dintr-un mediu în altul este un proces bine cunoscut și utilizat în societatea ultimelor decenii, mai ales când vine vorba de literatură. Să ne amintim de succesul filmelor *Harry Potter*, al serialului *Game of Thrones* și al jocurilor *The Witcher*. În cazul concret al jocului video observăm, deci, posibilitatea de a „transforma” textul ficțional într-un univers virtual interactiv, dar oare putem proceda și invers? Adică să pornim de la jocuri video spre a scrie texte de ficțiune?

În jurul anilor 2010-2012 apare în spațiul rusesc și ucrainian un nou gen literar numit LitRPG (Literary Role Playing Game), în care elemente din jocuri video sunt îmbinate cu elemente ficționale. Acțiunea se petrece într-o lume virtuală, iar personajele sunt adesea jucătorii prinși într-un joc video, care trebuie să facă față provocărilor îmbunătățindu-și abilitățile. Structura narativă este asemănătoare cu cea a unui joc, limbajul este specific, iar descrierile personajelor sunt realizate prin termeni precum *stamina*, *skill*, *HP percentage*, *level*, *damage*. Mecanicile și regulile jocului sunt ușor de recunoscut, întrucât lectura presupune experiența literară

a jocului video, „citirea” lui pe un suport tipărit. Astfel, textul este scris în așa fel încât să aibă în prim-plan evoluția personajelor, explorarea spațiului ficțional, colecționarea de obiecte (*items*) necesare diverselor provocări și lupta cu inamici, de cele mai multe ori creaturi fantastice. Cel mai popular volum al acestui gen este cartea *Ready Player One* scrisă de Ernest Cline în 2011, în care Wade Watts, personajul principal al romanului, pornește într-o vânătoare de comori în lumea virtuală a jocului video OASIS, în care oamenii pot face orice și pot fi oricine doresc.

Continuare în versiunea online

Cântec prozaic

Sebi Șufariu

Înainte a acelei duminici, ai zis tu atunci când cu briceagul între dinți voiam să fug de sânge și părinți o fi fost pur și simplu ziua șapte zi plutind între ceruri și ape? printre uși și ferestre gravate chiromanții cu gust de clătite falangă macedonian-sinucigașă zeu pe care să-l sugrumi din față înainte a unei duminici care a fost stea și a căzut ai zis încet și ai tăcut

Continuare în versiunea online

Revista aparține
Asociației Creatorilor de Ficțiune
(ACF)

<https://asociația-creatorilor-de-ficțiune.ro>

Bulevardul Bălcescu,
nr. 7, ap. 3
București.

Este editată de LITERA

© Ficțiunea OPTm

REDACȚIA

Editor-șef: Cristina BOGDAN.

REDACTORI:

Cătălin D. CONSTANTIN,
Doina RUȘTI,
Radu ALDULESCU,
Ileana MARIN,
Emanuela ILIE,
Cătrinel POPA,
Enrique NOGUERAS,
Roberto MERLO,
Sebastián TEILLIER,
Adriana TITIENI IRIMESCU,
Ciprian HANDRU,
Bianca ZBARCEA,
Codruț RADU.

<https://fictiunea.ro>
e-mail: contact@fictiunea.ro

PREȚ: 8 lei

ISSN 2821 – 7985
ISSN-L 2821 – 7985

9 772821 798503

